

הלכות הנוגעות לימי הפורים בבית החולים - תשפ"ו

עם פרוס ימי הפורים הבאים עלינו לטובה, אנו תפילה שיתקיים בנו הנאמר במגילה: "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", בישועת הכלל והפרט. להלן מדריך הלכתי מפורט להלכות חודש אדר – בדגש על הלכות הנוגעות למאושפזים ומלוויהם, ולאנשי הצוות הרפואי.

פרשת זכור

- בשבת פרשת 'תצוה' קוראים בתורה פרשת 'זכור'. לדעת רבים מהפוסקים קריאה זו חיובה מדאורייתא, ולכן יש להשתדל לבוא לבית הכנסת לשמוע קריאה זו.
- מי שלא יכול לשמוע קריאת פרשת זכור מתוך ספר תורה, ובמניין, יקרא פרשת זכור מתוך החומש.
- מי שנאנס ולא שמע פרשת זכור בשבת, יכול לצאת ידי חובה בשמיעת פרשת 'ויבא עמלק' שקוראים בפורים.

תענית אסתר

- מעוברות, מניקות ויולדות בתוך שלושים יום מהלידה, וכן חולים אפילו אם אין בהם סכנה, פטורים מלצום תענית אסתר.
- אנשי צוות רפואי בני י"ד ("פרזים") הצמים ועוסקים במלאכתם ואינם יכולים לשמוע את קריאת המגילה בזמנה, מותר להם לאכול בסוף הצום, ויבקשו מאחר להזכיר להם לקרוא את המגילה בהמשך הלילה.

מחצית השקל

- זמן נתינת מעות "זכר למחצית השקל" הוא לפני תפילת מנחה של תענית אסתר, כדי שנתנת הצדקה תבוא יחד עם התענית ותכפר. המנהג הוא שאשה מעוברת נותנת "זכר למחצית השקל" גם בעד העובר.

ימי הפורים

- אחד האיש ואחד האישה חייבים בקריאת המגילה בלילה וביום.
- מי שיש באפשרותם, ישמעו את קריאת המגילה במניין, ברוב עם.
- מי שאינו יכול לשמוע את הקריאה בבית הכנסת, יקרא את המגילה לעצמו מתוך הקלף, בברכה (כמנהג ירושלים). ואם אין לו מגילה מקלף, יקרא בלא ברכה.
- הקורא מגילה (מתוך הקלף) ביחידות, לרוב המנהגים אינו מברך לאחריה ברכת 'הרב את ריבנו'.
- אם אין אפשרות לקרוא בעצמו, יש מהפוסקים שכתבו שאפשר בדיעבד לשמוע קריאת מגילה דרך הטלפון.
- הקורא את המגילה ביחידות יכול לקרותה בישיבה.
- חולה שקשה לו לעמוד בברכות המגילה, רשאי לעמוד ולהשען על דבר אחר.

- אנשי צוות רפואי, או מלווה של חולה, שאינם יכולים לעזור את משמרתם או למצוא מחליף - פטורים בשעה זו מקריאת המגילה משום שהעוסק במצווה פטור מהמצווה, גם אם יצטרפו בשל כך לקרוא אחר כך את המגילה ביחידות.

הפסקות במהלך קריאת המגילה

- אדם שהפסיק באמצע קריאת המגילה, ונכנס למקום שלא ראוי לקרוא בו את המגילה (לדוגמה: נכנס לשירותים), אם לא שהה שם זמן ארוך כזה שאפשר להספיק לקרוא בו את כל המגילה, ימשיך בקריאה מהמקום שבו הפסיק. אבל אם שהה שם זמן ארוך כנ"ל, יחזור ויקרא מהתחלה, אך לא יברך שוב לפני הקריאה.
- אם נאלץ להפסיק באמצע קריאת המגילה, אך גם בזמן ההפסקה הוא נמצא במקום הראוי לקריאת המגילה (לדוגמה: איש צוות רפואי שנאלץ לענות לטלפון באמצע הקריאה), ימשיך לקרוא מהמקום שבו הפסיק.
- אם בזמן שהפסיק הסיח את דעתו לגמרי מקריאת המגילה, ימשיך לקרוא מהמקום שבו הפסיק, אך יחזור ויברך 'על מקרא מגילה' לפני שימשיך בקריאה.
- מי שנאלץ להפסיק בין הברכות לתחילת הקריאה, צריך לחזור ולברך 'על מקרא מגילה', אך לא יחזור שוב על ברכת שהחיינו וישעשה ניסים'.

הזמן הראוי לקריאת המגילה

קריאת המגילה בלילה זמנה מצאת הכוכבים עד עלות השחר.

חולה, יולדת או איש צוות רפואי שלא יוכל לקרוא את המגילה במשך כל הלילה, יכול להקדים ולקרוא מפלג המנחה.

קריאת המגילה ביום זמנה מהנץ החמה ועד השקיעה.

חולה, יולדת, או צוות רפואי שלא יוכל לקרוא המגילה במשך כל היום, יכול להקדים ולקרוא מעלות השחר.

- אין לאכול לפני קריאת המגילה, וכפי שאין לאכול לפני קריאת שמע ותפילה.

משלוח מנות - מתנות לאביונים

- אחד האיש ואחד האישה חייבים ב'משלוח מנות' וב'מתנות לאביונים'. ולכן על כל אחד לדאוג קודם הפורים שיהיה לו במה לקיים מצוות אלו, או למנות שליח שיקיים מצוות אלו בשבילו.
- אפשר לקיים משלוח מנות על ידי החלפת הארוחות שמקבלים בבית החולים אחד עם השני.
- אפשר לקיים משלוח מנות גם במאכלים שאין המקבל יכול לאוכלם (כגון: לשלוח מאכל מתוק לחולה סוכרת). ויש מהפוסקים שהחמירו בזה, ולדעתם אין יוצאים ידי חובה בשליחת מאכל לאדם שאינו יכול לאוכלו.

סעודת פורים

- מי שאינו יכול לאכול לחם, יכול לאכול סעודת פורים גם בלא לחם.

הלכות פורים לבן י"ד שנמצא בירושלים ביום י"ד (יום שלישי) או ביום ט"ו (רביעי)

חולה המאושפז בבית החולים בירושלים, דינו כ'מוקף' והוא חוגג את הפורים ביום ג' בלילה ולמחרת ביום ד'. אך בני משפחה ומבקרים, וכן חולה שהגיע לבית החולים במהלך הפורים - דינם תלוי במועדי ההגעה והשהייה שלהם, וכדלהלן:

בן י"ד שיצא מעירו לירושלים אחרי צאת הכוכבים של ליל י"ד

- מי שהיה בעירו בכניסת ליל י"ד, מתחייב בדיני הפורים כ'פרווד', וגם אם במשך הלילה או בבוקר יצא מעירו והגיע לבית החולים, אינו נפטור מחיובו כ'פרווד', ועליו לקיים את כל מצוות הפורים בי"ד גם כאשר הוא נמצא בירושלים.
- אם היה בדעתו לחזור לעירו במהלך יום י"ד, או אפילו בליל ט"ו - פטור מפורים בט"ו. אך אם במהלך יום י"ד החליט להתעכב בירושלים עד לאחר עלות השחר של ט"ו, וכך היתה דעתו בכניסת ליל ט"ו - לדעת החזון איש הוא מתחייב בפורים גם בירושלים, ולדעת המשנה ברורה - חייב רק בי"ד ופטור בט"ו.

בן י"ד שנכנס לירושלים לפני צאת הכוכבים של ליל י"ד

- אם בדעתו להתעכב בירושלים עד לאחר עלות השחר של יום ט"ו, ואחר כך לחזור לביתו - דינו כ'מוקף' והוא פטור ממצוות הפורים ביום י"ד, וחייב ביום ט"ו.
- ואם במהלך יום י"ד, או אחרי צאת הכוכבים של ליל ט"ו, בעודו בירושלים, השתנו תוכניותיו והחליט לשוב לביתו בערי הפרוות, הדבר נתון במחלוקת הפוסקים, וראוי להימנע במצב כזה לצאת מירושלים לכל הפחות עד לאחר עלות השחר של יום ט"ו, ואז אפילו אם חוזר למקומו, יוכל לקרוא שם את המגילה.
- ובאם אין לו ברירה אלא לחזור לביתו, יקרא מגילה בט"ו בלי ברכה, וכן יקיים את שאר מצוות היום.
- אמנם אם השתנו תוכניותיו וחזר לעירו כבר בליל י"ד - לרוב הפוסקים חייב בי"ד, ופטור בט"ו. ולדעת החזון איש כל שבכניסת ליל י"ד בצאת הכוכבים היה בדעתו להתעכב בירושלים עד לאחר הנץ החמה, אינו מתחייב בי"ד, ולכן עליו לחזור לירושלים ביום ט"ו כדי להתחייב במצוות הפורים.

יצא מעירו ועלה לירושלים במהלך יום י"ד

- אם היה בדעתו לצאת מירושלים חזרה לביתו לפני עלות השחר של יום ט"ו, אינו מתחייב ביום ט"ו כלל, ומקיים את כל דיני הפורים ביום י"ד בלבד.
- גם אם נשתנו התוכניות ובסופו של דבר נשאר בירושלים גם לאחר עלות השחר של יום ט"ו, אינו מתחייב בפורים ביום ט"ו.
- אם היה בדעתו להישאר בירושלים עד לאחר עלות השחר של יום ט"ו, וכך עשה, לחלק מהדעות הוא מתחייב גם בירושלים (ומשום שהדבר נתון במחלוקת, עדיף שישמע את הברכות על המגילה מאדם אחר).
- אם במשך ליל ט"ו חזר בו ממחשבתו להיות בירושלים בעלות השחר, וחזר לביתו - לדעת המשנה ברורה ורוב הפוסקים אינו חייב ביום ט"ו, ולדעת החזו"א עדיין הוא חייב גם ביום ט"ו.

יצא מעירו ועלה לירושלים בליל ט"ו לאחר צאת הכוכבים

- אם היה בדעתו לחזור לעירו לפני עלות השחר (אף אם לבסוף נשאר בירושלים בבוקר), אינו מתחייב ביום ט"ו כלל.
- אם היה בדעתו לחזור לעירו רק לאחר עלות השחר - לדעת החזו"ן איש אינו מתחייב ביום ט"ו, ולדעת המשנה ברורה חייב (ועדיף שישמע את הברכות על המגילה מאדם אחר, היות ויש בזה מחלוקת הפוסקים).
- יצא מעירו ועלה לירושלים ביום ט"ו לאחר עלות השחר, לכל הדעות אינו מתחייב ביום ט"ו.

אנשי צוות

- איש צוות רפואי המתגורר מחוץ לירושלים וחוגג את הפורים ביום י"ד, ומגיע לבית החולים לצורך עבודתו ביום שלישי בלילה או ביום רביעי - אינו מתחייב בפורים של ירושלים ונוהג את כל דיני פורים רק ביום שלישי.
- איש צוות המתגורר מחוץ לירושלים וחוגג את הפורים בי"ד, ובשעת קריאת המגילה נמצא בבית החולים - יכול לקרוא את המגילה בי"ד כשהוא בבית החולים, ואין צורך שהקריאה תהיה דוקא כשהוא בעירו.
- איש צוות המתגורר מחוץ לירושלים וחוגג את הפורים ביום י"ד (שלישי), ונמצא ביום זה בבית החולים - יש להדר ולתת מתנות לאביונים ומשלוח מנות למי שחוגג אף הוא את הפורים ביום י"ד (ויכול למנות שליח שייתן משלוח מנות ומתנות לאביונים, שהכין במקום מגוריו).

Rabbi Yosef Sprung
Rabbi of Shaare Zedek Medical Center

הרב יוסף שפרונג
רב המרכז הרפואי שערי צדק

פורים שמח !

המחלקה לשירותי דת, המרכז הרפואי שערי צדק

טל': 02-6555015 (רב קווי), דוא"ל: yosefsp@szmc.org.il

כתובת: שמואל בייט 12, ירושלים

